

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Prop. 86 L

(2023–2024)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i brukthandellova
(innskrenking av virkeområde)

Innhold

1	Hovedinnholdet i proposisjonen	5	7	Høringsinstansenes syn	13
			7.1	Overordnet om forslagene i høringsnotatet	13
2	Bakgrunn for lovforslaget	6	7.2	Forslaget om å innskrenke lovens virkeområde	16
3	Gjeldende rett	8	7.3	Andre innspill	17
3.1	Formål og virkeområde	8	7.3.1	Lovens anvendelse på Svalbard	17
3.2	Krav etter regelverket	8	7.3.2	Behandling av personopplysninger	17
4	Utfordringer med dagens brukthandelsregelverk	9	8	Departementets vurderinger ...	18
4.1	Et hinder for handel med brukte varer	9	8.1	Overordnet om forslagene i høringsnotatet	18
4.2	Skjønnsmessig utforming og manglende oversikt over løyver	9	8.2	Forslaget om å innskrenke lovens virkeområde	19
4.3	Regelverket er ikke tilpasset den teknologiske utviklingen eller dagens handlemønster	9	8.3	Andre innspill	20
4.4	Omstilling til en mer sirkulær økonomi	9	8.3.1	Lovens anvendelse på Svalbard	20
			8.3.2	Behandling av personopplysninger	20
5	Hvitvaskingsregelverket og UNESCO-konvensjonen av 1970	11	9	Økonomiske og administrative konsekvenser	21
			9.1	Konsekvenser for næringslivet og verdiskapingen	21
			9.2	Konsekvenser for myndighetene	22
6	Forslagene i høringsnotatet	12	10	Merknader til bestemmelsene i lovforslaget	23
6.1	Innledning	12			
6.2	Forslag om å oppheve brukthandellova – alternativ 1	12			
6.3	Forslag til ny lov – alternativ 2	12			
6.4	Forslag om å innskrenke lovens virkeområde	12			
				Forslag til lov om endringer i brukthandellova (innskrenking av virkeområde)	24

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Prop. 86 L

(2023–2024)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i brukthandellova (innskrenking av virkeområde)

*Tilråding fra Nærings- og fiskeridepartementet 5. april 2024,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

1 Hovedinnholdet i proposisjonen

Nærings- og fiskeridepartementet legger i denne proposisjonen frem forslag om å innskrenke virkeområdet til lov 22. desember 1999 nr. 105 om handelsverksemd med brukte og kasserte ting (brukthandellova). Loven gjelder i dag, med visse unntak, all handelsvirksomhet med brukte og kasserte ting. Endringen innebærer at loven kun vil gjelde handelsvirksomhet med brukte og kasserte: varer av edelt metall, edelstener og perler, kulturgjenstander, kunstverk, samleobjekter, antikviteter og motorvogner. Dette vil i praksis innebære å oppheve brukthandellova for handelsvirksomhet med alle varekategorier med unntak av disse. Departementet foreslår også å fastsette en

hjemmel til å gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard.

Formålet med forslaget er å legge bedre til rette for en sirkulær økonomi ved å gjøre det enklere å drive handelsvirksomhet med brukte og kasserte gjenstander. Departementet foreslår å videreføre regelverket for brukthandel med de varekategoriene hvor det vurderes å foreligge størst risiko for økonomisk kriminalitet. Departementet forventer vekst i omsetning av brukte varer fremover, i takt med en mer sirkulær økonomi. Forslaget innebærer forenklinger som kan bidra til å stimulere denne utviklingen.

2 Bakgrunn for lovforslaget

Nærings- og fiskeridepartementet sendte den 24. juli 2023 på offentlig høring *Høring – forslag til endringer i brukthandelsregelverket*. Høringsfristen var 24. oktober 2023. Høringsnotatet er tilgjengelig på regjeringen.no. Høringsnotatet ble sendt til følgende høringsinstanser:

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Barne- og familiedepartementet
Energidepartementet
Forsvarsdepartementet
Justis- og beredskapsdepartementet
Klima- og miljødepartementet
Kommunal- og distriktsdepartementet
Kultur- og likestillingsdepartementet
Landbruks- og matdepartementet
Samferdselsdepartementet
Utenriksdepartementet

Forbrukerrådet
Forsvarsmuseet
Politidirektoratet
Regelrådet
Riksantikvaren
Skatteetaten
Økokrim

Bergen kommune
Oslo kommune
Stavanger kommune
Trondheim kommune

SINTEF AS

Avfall Norge
Bruktbilgruppen AS
Den Norske Advokatforening (Advokatforeningen)
Econa
Finans Norge
Finansforbundet
Framtiden i våre hender
Grønn byggallianse
Hovedorganisasjonen Virke (Virke)
Landsorganisasjonen i Norge (LO Norge)
Miljøstiftelsen Bellona
Natur og Ungdom

Norges naturvernforbund (Naturvernforbundet)
Norges Automobil-Forbund
Norges Bilbransjeforbund
Norges Biloppsamleres Forening
Norges kunst- og antikvitethandlers forening
Norges Mynthandlerforening
Norsk Industri
Norsk Senter for Sirkulær Økonomi
Norsk Økriminalforening
NHO Service og Handel
Regnskap Norge
Skift
SMB Norge
Stiftelsen WWF Verdens naturfond

AF Gruppen ASA
Active Auto AS
Bergans Fritid AS
Blomqvist AS
Finn No AS (FINN.no)
IKEA AS
Fretex AS
Norskinfo AS
Oslo Auto Trading ltd
Telia Norge AS
Tenden Advokatfirma ANS
Tidstypisk AS
Upscale AS

Følgende høringsinstanser har avgitt realitetsmerknader:

Klima- og miljødepartementet
Samferdselsdepartementet

Datatilsynet
Konkurransetilsynet
Kulturdirektoratet
Politidirektoratet
Regelrådet
Skattedirektoratet
Sysselmasteren på Svalbard
Økokrim

Bergen kommune
Oslo kommune

Stavanger kommune
Trondheim kommune

Econa
Hovedorganisasjonen Virke (Virke)
Landsorganisasjonen i Norge (LO Norge)
NHO Service og Handel
NITO – Norges Ingeniør- og Teknologorganisasjon
Norges Bilbransjeforbund
Norges Mynthandlerforening
Norges Naturvernforbund (Naturvernforbundet)
Norsk Industri
Norske Gullmeders Takstforening
Oslo Brukthandelforening
Samfunnsbedriftene Avfall og ressurs
Skift

Avfall Norge
Bergans Fritid AS
Bergen Næringsråd
Bevisst AS
BIR AS

Det Gule Hus
Finn No AS (FINN.no)
Framtiden i våre hender
Fretex AS
Gamle danske
Lite Nytt
Reinventargruppen AS
Telia Norge AS
Tidstypisk AS
Upscale AS

Anita Nicolaisen
Christian Broen
Finn Rask
Marte Rostvåg Ulltveit-Moe
Person som ikke har oppgitt navn

Følgende høringsinstanser har svart at de ikke har merknader:

Forsvarsdepartementet

3 Gjeldende rett

3.1 Formål og virkeområde

Brukthandellova og forskrift 22. desember 1999 nr. 1379 om handelsverksemd med brukte eller kasserte ting mv. (brukthandelforskriften) ble vedtatt i 1999, men regelverket videreførte i hovedsak regler fra den nå opphevede lov 6. juni 1980 nr. 21 om handelsvirksomhet (handelsloven) og den nå opphevede forskrift 28. april 1989 nr. 290. Bakgrunnen for opphevingen av handelsloven var departementets mål om å gjennomføre omfattende endringer i handelsloven grunnet endrede samfunns- og næringsforhold og et ønske om å forenkle og avbyråkratisere handelslovgivingen, jf. Ot.prp. nr. 61 (1998–99) side 5.

Formålet med særreglene for handelsvirksomhet med brukte og kasserte ting er å forebygge omsetning av stjalne eller ulovlig mottatte gjenstander og å lette politiets arbeid med å spore opp slike gjenstander, jf. brukthandellova § 1 siste ledd. Det påpekes i lovens forarbeider at begrunnelsen for de restriksjonene som loven setter, først og fremst er å sikre at slik handel ikke blir en kanal for å omsette stjalne løsøre-gjenstander, jf. Ot.prp. nr. 61 (1998–99) side 23.

Brukthandellova gjelder «handelsverksemd med brukte og kasserte ting», jf. lovens § 1 første ledd. Begrepet «handelsverksemd» er nærmere definert i § 1 andre ledd første punktum som «handel med varer i næring for eiga eller framand rekning og i eige eller i framand namn». Det spesifiseres i samme ledd andre punktum at «[o]pptak av bestilling av varer i næring for seinare levering vert òg rekna som handelsverksemd». Betegnelsen omfatter også formidling av slik virksomhet, slik det fremgår av formuleringen «framand namn» i brukthandellova § 1 andre ledd første punktum.

I brukthandelforskriften § 1 andre ledd presiseres det at betegnelsen «handel» omfatter salg, medregnet auksjonsvirksomhet, og oppkjøp med sikte på salg av brukte eller kasserte ting, både enkeltgjenstander og vareparti.

Hverken loven eller forskriften definerer hva som skal regnes som «brukte og kasserte» ting. Regelverket definerer heller ikke vilkår for at handelen skal anses for å ha skjedd «i næring», jf. brukthandellova § 1 andre ledd første punktum. Hvordan disse vilkårene er å forstå er heller ikke omtalt i lovens forarbeider.

I forskriften § 2 første ledd presiseres det at «[f]orskrifta gjeld tilsvarende for den som til bruk i eiga verksemd kjøper eller byter til seg brukte platina-, gull-, og sølvvarer, edelsteinar, perler og smykker». I andre ledd står det videre at «[f]orskrifta gjeld tilsvarende for ting den handlande tek imot ved innløyising av pantelånsetlar».

3.2 Krav etter regelverket

Før handelsvirksomhet med brukte og kasserte ting kan finne sted, må virksomheten, ved en navngitt person i ledelsen, ha løyve fra politiet. Det er krav om å ha løyve alle steder virksomheten drives. Dersom andre enn løyveinnehaveren skal stå for handelen, må også vedkommende ha løyve.

Med visse unntak må alle som er omfattet av regelverket føre en egen protokoll godkjent av politiet over mottatte ting. I protokollen skal det også føres opplysninger om personen tingen er mottatt fra, og denne personen må fremvise legitimasjon ved levering. Tingene som mottas kan, med visse unntak, ikke ødelegges, omarbeides eller selges før det har gått 14 dager etter mottak. Politiet kan også pålegge den handlende å melde fra til politiet når virksomheten mottar visse typer ting. Videre må samtlige av virksomhetens salgs- og oppbevaringslokaler godkjennes av politiet. Politiet har hjemmel i forskriften til å føre tilsyn med at reglene i loven og forskriften overholdes. Brudd på loven eller forskriften kan medføre at løyve trekkes tilbake, og kan i visse tilfeller straffes med bøter eller under skjerpene forhold med fengsel i inntil tre måneder.

4 Utfordringer med dagens brukthandelsregelverk

4.1 Et hinder for handel med brukte varer

Dagens brukthandelsregelverk medfører særskilte administrative byrder for aktører som driver handelsvirksomhet med brukte og kasserte varer. De administrative byrdene det innebærer å oppfylle kravene i regelverket, utgjør en kostnadsmessig konkurranseulempe for handelsvirksomhet med brukte og kasserte varer sammenlignet med handelsvirksomhet med nye varer. Regelverket utgjør også en barriere mot å utvikle nye forretningsmodeller som innebærer handelsvirksomhet med brukte og kasserte varer.

4.2 Skjønnsmessig utforming og manglende oversikt over løyver

Regelverket åpner i praksis for stor grad av skjønn ved vurdering av søknader om brukthandelløyve. Dette medfører risiko for forskjellsbehandling. Det eksisterer ikke noe sentralt register over innehavere av brukthandelløyve. Departementet har innhentet informasjon fra Politidirektoratet for å kartlegge omfanget av virksomheter med løyve. Kartleggingen viser at politidistriktene har ulik saksbehandlingspraksis og at registreringene er gjort med ulikt detaljnivå. Flere av politidistriktene viser til at det er krevende å ha oversikt over bevillinger gitt tilbake i tid og at det har vært praktisert ulikt om bevillingene har vært tidsbegrenset eller ikke. Basert på informasjonen fra Politidirektoratet anslår departementet at det er om lag 7 700 brukthandelløyver i Norge.

4.3 Regelverket er ikke tilpasset den teknologiske utviklingen eller dagens handlemønstre

De siste årene har det vært store omstillinger innenfor handelsnæringen. I Meld. St. 9 (2018–2019) *Handelsnæringen – når kunden alltid har nett* er det beskrevet hvordan utviklingen av ny teknologi, og at handelsnæringen tar teknologien i bruk,

bidrar til at omstillingen skjer i et høyt tempo og på mange områder samtidig. Et utviklingstrekk er at skillet mellom fysiske butikker og nettbutikker viskes ut, og det har vært en sterk vekst i omsetningen av varer på markedsplasser på nett. Det er også økende oppmerksomhet om hvordan handelsnæringen kan bidra til å fremme mer sirkulære løsninger og bærekraftige produkter.

De store endringene i forretningsmodellene i handelsnæringen gjelder også for brukthandelsmarkedet. Et særtrekk ved utviklingen i brukthandelen er at det har vært en stor vekst i omsetningen av brukte varer mellom privatpersoner via markedsplasser på nett, hvor selger selv administrerer handelen. Denne typen handelsvirksomhet vil ofte ikke være omfattet av brukthandelsregelverket.

Et annet utviklingstrekk er at store kjedeaktører og enkeltbedrifter utvikler konsepter for salg av både nye og brukte varer og at nye aktører utvikler nye forretningsmodeller for videresalg av brukte varer. Noen aktører kombinerer også resalg med reparatørtjenester.

Både brukthandellova og brukthandelforskriften ble vedtatt i 1999. Brukthandelsregelverket er derfor i liten grad tilpasset utviklingen i handelsnæringen de siste 20 årene. Etter departementets vurdering har brukthandellova blitt et mindre effektivt virkemiddel for generell forebygging av omsetning av stjålne eller ulovlig mottatte varer, ettersom en stor del av brukthandelen skjer gjennom kanaler som ikke er omfattet av regelverket. I tillegg bidrar moderne betalingsløsninger og regnskapssystemer, kombinert med omfattende bokførings- og regnskapsregler, til at det i dag er lettere å spore transaksjoner enn det var da brukthandellova ble vedtatt.

4.4 Omstilling til en mer sirkulær økonomi

Klima og natur skal være en ramme for all politikk for regjeringen.

Norge har en klimalov som skal fremme gjennomføring av Norges klimamål som ledd i

omstilling til et lavutslippssamfunn i 2050. Klima- loven lovfester Norges klimamål for 2030 og 2050. Klimamålet for 2030 er at Norge skal redusere utslipp med minst 55 prosent sammenlignet med referanseåret 1990. Norge har inngått en klima- avtale med EU om å oppfylle klimamålet for 2030, som innebærer at Norge deltar i EUs klima- regelverk for perioden 2021–2030. For 2050 er målet at Norge skal være et lavutslippssamfunn, hvor utslippene er redusert med 90–95 prosent sammenlignet med referanseåret 1990.

I tillegg har regjeringen som et delmål på veien mot netto nullutslipp satt et omstillingsmål for hele økonomien i 2030. Dette er i regjerings- plattformen formulert som et mål om å kutte norske utslipp med 55 prosent sammenliknet med 1990.

Å legge til rette for en mer sirkulær økonomi er et sentralt grep for omstilling til et lavutslippssamfunn. I en sirkulær økonomi utnyttes naturressurser og produkter effektivt, og så lenge som mulig, i et kretsløp der færrest mulig ressurser går tapt. Det innebærer blant annet å nøye vurdere behovet før nye naturressurser båndlegges og at ressurser som allerede er tatt ut, utnyttes så lenge som mulig. Et velfungerende marked for omsetning av brukte gjenstander kan bidra til økt omsetning av brukte varer og redusere behovet for ny produksjon. I tillegg kan det legge grunnlag for nye forretningsmodeller.

Den nasjonale strategien for sirkulær økonomi legger det strategiske grunnlaget for omstilling til en sirkulær økonomi i Norge. Strategien ligger tett opp til EUs handlingsplan for sirkulær økonomi fra 2020. Myndighetene kan fremme overgangen til en mer sirkulær økonomi med blant annet reguleringer og økonomiske virkemidler. Regjeringen la 14. mars 2024 frem en handlingsplan for sirkulær økonomi som inneholder 39 konkrete tiltak.

Det største *nye* grepet i EUs handlingsplan for sirkulær økonomi fra 2020 er et forsterket produkt- rammeverk for bærekraftige produkter og produkters verdikjeder. Dette består hovedsakelig av to grep.

Det ene er en ny, bredt anlagt forordning om krav til økodesign for bærekraftige produkter (økodesignforordningen). Det nye regelverket for økodesign skal omfatte nær sagt alle slags produkter og bidra til å suksessivt høyne produkt-

standardene i EU og gjøre bærekraftige produkter til normalen. Det blir blant annet stilt strengere krav til produktets kvalitet og levetid, ombrukbarhet, reparerbarhet, innhold av materialgjenvunnet materiale og fravær av helse- og miljøskadelige kjemikalier som hindrer materialgjenvinning. Det vil også stilles krav om digitale produktpass som skal gi informasjon om produktets bærekrafts- egenskaper. Økodesignforordningen inneholder også forbud mot destruksjon av usolgte tekstiler og fottøy, og krav til bruk av grønne innkjøps- kriterier i offentlige anskaffelser. Det er politisk enighet om økodesignforordningen i EU, og det er ventet at den blir vedtatt våren 2024.

Det andre hovedgrepet er en verdikjedebasert tilnærming til kravstilling til produkter på syv produktområder som er valgt ut på grunn av deres særlige økonomiske og miljømessige betydning. De anses som nøkkelområder i omstillingen til sirkulær økonomi: batterier, kjøretøy, emballasje og plast, elektriske og elektroniske produkter, tekstiler, mat og byggevarer. På disse områdene blir det stilt krav gjennom hele livsløpet, fra og med produksjonsstadiet, gjennom bruksfasen og til og med avfallsstadiet. Det vil stilles skjerpede krav til utnyttelse av materialer i avfall.

For å etablere et hjemmelsgrunnlag i norsk lovgivning for disse regelreformene har regjeringen fremmet forslag til ny lov om bærekraftige produkter og verdikjeder for behandling i Stortingets vårsesjon 2024.

Det nye produktrammeverket for bærekraftige produkter og produkters verdikjeder søker blant annet å fremme lang levetid for produkter, som i praksis også vil bety økt ombruk av produkter, slik at en kan forvente at salg av brukte varer vil bli mer vanlig i mange verdikjeder. Departementet forventer at flere næringsdrivende enn i dag vil drive med brukthandel. Dersom brukthandelsregelverket ikke endres, vil derfor flere virksomheter bli omfattet av brukthandelsregelverket. Veksten kan komme innenfor store næringer som blant annet handelsnæringen, industrien og bygg- og anleggsnæringen. Endringer i brukthandelsregelverket som gjør det enklere å drive handelsvirksomhet med brukte og kasserte varer, kan bidra til å understøtte det nye produktregelverket i retning av en mer sirkulær økonomi og et mer bærekraftig produksjons- og forbruksmønster med større vekt på ombruk.

5 Hvitvaskingsregelverket og UNESCO-konvensjonen av 1970

Hensynet til å forebygge hvitvasking ivaretas i økende grad gjennom lov 1. juni 2018 nr. 23 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering (hvitvaskingsloven). Det gjelder etter hvitvaskingsloven § 5 første ledd et forbud for «[f]orhandlere av gjenstander» mot å motta betaling i kontanter for beløp på 40 000 kroner eller mer. Beløpsgrensen i hvitvaskingsloven gjør ikke noe skille mellom handel med nye gjenstander og handel med brukte gjenstander.

Som en del av gjennomføringen av EUs femte hvitvaskingsdirektiv, pågår det et arbeid med å utvide hvitvaskingslovens virkeområde. Finansdepartementet har hatt på høring et forslag om å utvide lovens virkeområde til å omfatte visse aktører innen kunsthandel og fastsette en hjemmel for å føre tilsyn med disse.

I tillegg arbeides det i EU med å slutføre en regelverkspakke på hvitvaskingsområdet som vil innebære å utvide hvitvaskingsregelverkets virkeområde til å omfatte flere forhandlere av verdigjenstander. Rådet for Den europeiske union skrev i en pressemelding 18. januar 2024 at Rådet og Parlamentet har oppnådd en foreløpig enighet om deler av antihvitvaskingspakken. I pressemeldingen ble det nevnt at andre sektorer som vil bli berørt av kundetiltak og rapporteringsplikter, er forhandlere av luksusvarer slik som edle metaller og edelstener samt juvelerer, urmakere og gullsmeder. Forhandlere av luksusbiler, fly og yachter samt kulturgjenstander (slik som kunstverk) vil også bli underlagt forpliktelser.

Norge har forpliktelser etter UNESCO-konvensjonen av 1970 om tiltak for å forby og for-

hindre ulovlig import og eksport av kulturgjenstander og ulovlig overføring av eiendomsrett til kulturgjenstander. UNESCO-konvensjonen artikkel 10 forplikter Norge til å:

«[...] sørge for at antikvitetshandlere har plikt til å føre et register over hver enkelt kulturgjenstands opprinnelse, leverandørens navn og adresse, en beskrivelse av hver gjenstand som selges, og hvilket beløp som er betalt, og til å informere kjøperen av kulturgjenstanden om det eksportforbud en slik gjenstand kan være underlagt.»

Artikkel 10 ber videre om at medlemslandene har regelverk som gir straffereaksjoner eller administrative sanksjoner ved manglende oppfyllelse av protokollplikten.

Brukthandelsregelverket er ikke fastsatt for å ivareta Norges forpliktelser etter denne konvensjonen, men brukthandelforskriften § 10, om protokollplikt, vurderes som hjemmelen for at Norge i dag oppfyller forpliktelsene i artikkel 10 i konvensjonen. Tilsvarende bestemmelse har de siste årene blitt tatt inn i andre lands lovgivning.

Klima- og miljødepartementet har nedsatt et utvalg som arbeider med en lov som skal erstatte lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kulturminneloven). Utvalget skal ta stilling til om det vil være mest hensiktsmessig at bestemmelsene om utførsel og innførsel av kulturgjenstander og om tilbakelevering av slike gjenstander fastsettes i en egen lov. Utvalget skal levere utredningen innen 1. februar 2025.

6 Forslagene i høringsnotatet

6.1 Innledning

I høringsnotatet av 24. juli 2023 foreslo departementet flere endringer i brukthandelsregelverket. Det ble foreslått to hovedalternativer. Enten å oppheve loven (alternativ 1) eller å erstatte gjeldende lov med en ny lov som har et snevrere virkeområde og stiller krav som er mindre byrdefulle for næringslivet (alternativ 2). Departementet vurderte i høringsnotatet alternativ 1, kombinert med en overgangsordning for handel med brukte motorvogner, som det beste alternativet.

Departementet foreslo i tillegg å vedta midlertidige endringer i brukthandellova og brukthandelforskriften som kunne gjelde inntil loven enten oppheves eller erstattes med en ny lov.

6.2 Forslag om å oppheve brukthandellova – alternativ 1

Hovedforslaget i høringsnotatet var å oppheve brukthandellova og forskrifter vedtatt med hjemmel i denne lov. Forslaget innebærer at næringsdrivende ikke lenger vil trenge løyve fra politiet for å drive handelsvirksomhet med brukte og kasserte varer, eller oppfylle kravene til drift som følger av forskriften.

For å ivareta Norges internasjonale forpliktelser etter UNESCO-konvensjonen av 1970 foreslo departementet at regler om protokollføring av kulturgjenstander videreføres i annet regelverk. Det ble også foreslått en overgangsordning for handel med brukte motorvogner inntil det er etablert en alternativ ordning for å ivareta de særlige behovene det er for tilsyn med slik handel.

6.3 Forslag til ny lov – alternativ 2

Som et alternativ til å oppheve brukthandellova ble det i høringsnotatet foreslått å vedta en ny lov om handel med brukte og kasserte varer. Der dagens lov gjelder handelsvirksomhet med alle typer brukte og kasserte ting, gjaldt departementets forslag til ny lov kun noen utvalgte varekategorier. Varekategoriene som ble foreslått omfattet er brukte: varer av edelt metall, edelstener og perler, kulturgjenstander, kunstverk, samleobjekter, antikviteter og motorvogner. Etter departementets vurdering kan det knyttes særlig risiko for økonomisk kriminalitet til omsetningen av disse varetypene.

Lovforslaget inneholdt også forslag til nye og klarere vilkår for å få løyve fra politiet, og endringer i krav til spesifikasjon av varer ved kjøp og salg.

Det ble også foreslått å lovfeste at Kongen kan fastsette nærmere bestemmelser om lovens anvendelse på Svalbard.

6.4 Forslag om å innskrenke lovens virkeområde

For å få til en rask endring i regelverket, foreslo departementet i høringsnotatet midlertidige endringer i brukthandelsregelverket som kan gjelde inntil loven enten oppheves eller erstattes av ny lov. Forslaget gikk ut på å innskrenke brukthandellovas og brukthandelforskriftens virkeområde til å kun gjelde handelsvirksomhet med brukte: varer av edelt metall, edelstener og perler, kulturgjenstander, kunstverk, samleobjekter, antikviteter og motorvogner.

7 Høringsinstansenes syn

7.1 Overordnet om forslagene i høringsnotatet

Departementet har mottatt i alt 48 høringsinnspill. Departementet vil ikke gå nærmere inn på en del av de høringsinnspillene som knytter seg til konkrete elementer i forslaget til ny lov (alternativ 2). Dette skyldes at departementet ikke foreslår å gå videre med forslaget om å vedta en ny brukthandellov. En del av innspillene som knytter seg til dette lovforslagets konkrete elementer er dermed ikke relevante for proposisjonen.

Høringsnotatets forslag om å oppheve brukthandellova støttes av de største næringslivsorganisasjonene innenfor handelsnæringen, *Virke* og *NHO Service og Handel*. Dette forslaget støttes også av arbeidstakerorganisasjonen *LO Norge*, *Norsk industri*, *Econa*, *NITO*, *Bergen Næringsråd*, *Oslo brukthandelforening*, *Norges mynthandlerforening*, *Skift*, *Framtiden i våre hender*, *Naturvernforbundet*, *Avfall Norge* og *Samfunnsbedriftene*. De fleste av enkeltbedriftene som har uttalt seg ønsker også at brukthandellova oppheves. *Oslo kommune*, *Bergen kommune*, *Skattedirektoratet* og *Konkurransetilsynet* støtter også oppheving.

Politidirektoratet og *Økokrim* foretrekker at det utarbeides en ny lov (alternativ 2 i høringen), der som det skal gjøres endringer i brukthandelsregelverket. Dette alternativet støttes også av *Norges Bilbransjeforbund* og *Stavanger kommune*. Flere høringsinnspill tar til orde for å videreføre en løyveordning for omsetning av brukte motorvogner.

Et stort flertall av høringsinnspillene viser til at oppheving av brukthandellova vil bidra til forenklinger for næringslivet og utvikling av nye sirkulære forretningsmodeller. *Virke* skriver i sitt høringsinnspill:

«Et økende antall av Virkes medlemmer ønsker å satse på utvikling av sirkulære forretningsmodeller, herunder bruksalg. [...] Oppheving av brukthandelloven vil etter Virkes mening være et viktig forenklingstiltak for næringslivet, en nødvendig tilpasning til den digitale utviklingen og føre til økt bærekraftig verdiskaping og utvikling av nye sirkulære for-

retningsmodeller. Virke peker på alternative hjemler og nye virkemidler for å bekjempe heleri og ulovlig vareomsetning. [...] Virke har de seneste [å]rene fått flere meldinger om at handelsbedrifter som vurderer å satse på å ta inn brukte varer, bearbeide dem og selge dem på nytt, dropper dette i møte med alle de byråkratiske, tidkrevende og kostnadsdrivende kravene i brukthandelloven.»

NHO Service og Handel skriver at endringene i brukthandelsregelverket må sikre at gründere og andre aktører i handelen opplever det formålstjenlig og lønnsomt å velge brukthandel som en del av sin forretningsmodell. De viser videre til at flere virksomheter har avventet, eller valgt å ikke ekspandere, fordi tidsbruken er uforholdsmessig og kravene omstendelige og byråkratiske:

«Det er vår hovedoppfatning at gjeldende regelverk er administrativt unødvendig krevende og økonomisk kostbart for virksomheter som ønsker å være en pådriver i den sirkulære økonomien. Dessuten har mange «utsalgsteder» for brukte varer gått fra å være fysiske til app/nettbaserte og hensiktsmessigheten ved dagens regulering og kontroll må også vurderes når salgskanalerne er endret i så betydelig grad.»

LO Norge fremhever behovet for å fjerne regulatoriske barrierer mot brukthandel:

«For at Norge skal oppnå sine internasjonale miljøforpliktelser og sikre forsyningssikkerhet til råvarer og materialer i fremtiden er omstillingen til en mer sirkulær økonomi avgjørende. Da er det viktig å fjerne de barrierene i nåværende lovverk som i dag hindrer omsetning av brukte varer og materialer, og gi insentiver til økt gjenbruk, reparasjon og gjenvinning.»

Norsk Industri peker på at dagens regelverk medfører administrative byrder for næringsdrivende som ønsker å omsette brukte varer. De trekker frem at politiet i liten grad prioriterer å kontrollere

bedrifter som skal ha løyve etter loven. De viser også til at EUs produkt- og avfallsregler i stadig større grad legger opp til økt ombruk av produkter. Når det gjelder industriell gjenvinning skriver de at:

«Dagens regler omfatter dermed også næringsdrivende som tar imot kasserte ting til industriell gjenvinning. Dersom loven likevel skulle videreføres, ber vi om at det sikres at plikten til å søke løyve faller bort for industriell gjenvinning av kasserte objekter.»

Econa viser til at de sammen med *Skift* har identifisert regulatoriske barrierer som står i veien for å få fart på sirkulærøkonomien i Norge. De anbefaler å fjerne brukthandellova og ser behov for rask endring.

Flere organisasjoner innenfor miljøbevegelsen har gitt innspill. *Framtiden i våre hender* er positive til endringene som foreslås og støtter intensjonen om å fjerne eller kraftig forenkle brukthandelsregelverket. De viser til at dette er et avgjørende ledd i overgangen til en mer sirkulær økonomi. *Naturvernforbundet* viser til at brukthandelsregelverket er unødvendig byråkratisk, og forbundet støtter primært å oppheve regelverket. Både *Naturvernforbundet* og *Avfall Norge* viser til at regelverket hindrer omsetning av brukte varer. *Avfall Norge* peker på at Norge har forpliktelser knyttet til avfallshåndtering og materialgjenvinning:

«Norge har forpliktet seg, og forplikter seg stadig gjennom EØS-avtalen og EUs handlingsplaner, krav og regelverk, til å legge om til en mer sirkulær økonomi. Det betyr at vi må endre måten vi produserer varer, organiserer markedet, forbruker, handler, gjenbraker, reparerer og gjenvinner produkter på. Norge er forpliktet i alle strategier og lovverk innen gjenvinning til å følge avfallshierarkiet slik det er beskrevet i EUs rammedirektiv for avfall som er implementert i Norge gjennom avfallsforskriften. I tillegg er vi forpliktet av de bindende målsettingene som sier Norge skal oppnå 55% materialgjenvinning eller forberedelse til ombruk (herunder gjenbruk) i 2025 og 65% i 2035 (i dag er måloppnåelsen 36,9%).»

Innspillene fra enkeltbedriftene peker også på at brukthandelsregelverket er til hinder for næringsvirksomheten. *Fretex AS* viser til at de har drevet gjenbruksbutikker i over 50 år og skriver:

«[...] vår erfaring er at bevillings- og endringsprosessen for løyvene, protokollføringsplikten og oppbevaringsplikten i realiteten er til hindre for å ta ut potensiale i næringsvirksomhet med brukte varer.»

Bergans Fritid AS fremhever at terskelen for bruksalg må senkes:

«Bruksalg krever i dag mye tid og ressurser (produktene skal samles inn, sorteres, vaskes, sjekkes, reparerer, merkes, prises, fraktes til butikk). Dette tilsvarer omtrent samme kostnader som for nye produkter, samtidig som inntjeningen (og betalingsvilligheten) er mye lavere. Skal vi få bruksalg til å bli en reell økonomisk forretningsmodell på linje med vår eksisterende forretningsmodell, må vi i det minste fjerne reguleringer som gjør arbeidet enda mer krevende.»

Telia Norge AS (Telia) skriver at:

«Den største hindringene for Telia for å få til et effektivt, ressursbesvarende og miljøvennlig system når det gjelder brukte telefoner har vært brukthandelloven med et regelverk overheadet ikke tilpasset vår virksomhet, et nitidig og sendrektig saksbehandlingssystem og som dessuten hindrer utvikling av nye sirkulære miljøvennlige forretningsmodeller.»

Konkurransetilsynet skriver at en forutsetning for det grønne skiftet er velfungerende konkurranse i de markedene som er viktige for å få dette til, blant annet markeder som bygger på en sirkulær økonomi. *Konkurransetilsynet* er derfor positive til departementets forslag til endringer som vil redusere etableringshindringer og legge bedre til rette for konkurranse i brukthandelsmarkedet. *Oslo kommune* og *Bergen kommune* viser til at oppheving av loven støtter opp om kommunale planer og strategier.

Ifølge *Regelrådet* utgjør høringsnotatet et godt beslutningsgrunnlag. De ser det som positivt at departementet har utredet sentrale problemstillinger knyttet til forventet fremtidig utvikling. De viser videre til at opphevelse av regelverket vil fjerne en rekke administrative krav for virksomhetene.

Noen av høringsinstansene stiller seg negative til å oppheve brukthandellova. Blant disse er *Økokrim*, *Politidirektoratet*, *Samferdselsdepartementet*, *Statens vegvesen*, *Norges bilbransjeforbund* og *FINN.no*. Noen av disse peker på at oppheving av

loven vil frata politiet et viktig verktøy for å forebygge økonomisk kriminalitet. *Politidirektoratet* skriver at de er uenige i departementets balansering av hensynet til å forebygge kriminalitet på den ene siden opp mot ønsket om økt verdiskaping og en mer sirkulær økonomi på den andre siden. *Politidirektoratet* viser til at brukthandelsregelverket er et viktig virkemiddel i politiets kriminalitetsforebyggende arbeid og at det bidrar til å redusere handlingsrommet for straffbare handlinger:

«I forebyggingssammenheng er det sentralt å redusere mulighetsrommet for å begå straffbare handlinger. I denne sammenheng spiller brukthandellova en sentral rolle. Kriminelle aktører forhindres å komme i posisjon til å begå hvitvasking gjennom brukthandel eller innrette en virksomhet basert på heleri.»

Politidirektoratet viser til at brukthandelsregelverket gir politiet adgang til å drive utstrakt kontrollvirksomhet, arbeide kriminalitetsforebyggende mot heleri og hvitvasking og forhindre omsetning av stjålne og ulovlig ervervede gjenstander. *Politidirektoratet* mener også at regelverket gir politiet adgang til å holde «uskikkede» aktører utenfor bransjen.

Politidirektoratet peker på at oppdagelsesrisiko er et sentralt element for å forhindre kriminalitet:

«Gjennom å oppheve regelverket som foreslått, mener *Politidirektoratet* at oppdagelsesrisikoen reduseres, noe som kan motivere kriminelle til å utnytte denne arenaen til å begå kriminelle handlinger.»

Politidirektoratet har i sitt høringsinnspill vedlagt innspill fra politidistriktene. Av de åtte innspillene som er kommet fra politidistriktene, er fem mot å oppheve brukthandellova, mens tre politidistrikter støtter opphevelse: *Sør-Agder, Troms og Nordland politidistrikt*.

Nordland politidistrikt påpeker at det ved alternativ 2 vil være en risiko for at varekategoriene som krever et særlig tilsynsbehov vil endre seg over tid, slik at loven etter hvert blir mindre treffende:

«Da vil vi raskt kunne stå i den samme situasjonen som i dag, hvor regelverket ikke lenger er egnet til å forebygge og bekjempe ulovlig omsetning av varer, men i stedet blir en hemsko for lovlig og ønsket næringsvirksomhet.»

Samferdselsdepartementet, Statens vegvesen, Norges Bilbransjeforbund, NHO Service og Handel, Econa, Norsk industri og Skattedirektoratet peker på at det er behov for særregler som gir kontroll med aktører i bruktbilbransjen. Om dette skriver *Statens vegvesen*:

«Statens vegvesen er av den oppfatning at uavhengig av hvorvidt loven oppheves og det innføres et alternativt regelverk for handel med brukte motorvogner eller om virkeområdet innsnevres og foretas endringer i bevillingsordningen, er det behov for tilsyn og kontroll. Vi er imidlertid usikre på hvordan kontrollen på en hensiktsmessig måte kan etableres i et nytt regelverk. Videre mener vi regelverket med fordel bør omfatte hensiktsmessige sanksjoner ved brudd/manglende overholdelse av en viss alvorlighet.»

Statens vegvesen påpeker videre at brukthandelbevilling i dag har en funksjon knyttet til deres bransjeløsning for registrering av eierskifte:

«Slik det er nå må man ha en brukthandelbevilling for å få en avtale om Autosys kjøretøy bransjeløsning (heretter bransjeløsning). Forhandler som ber om tilgang til bransjeløsning, må blant annet ha brukthandelbevilling for å kjøpe, selge og omregistrere brukte kjøretøy.»

Skattedirektoratet skriver i sitt høringsinnspill:

«[...] en form for bevillingsordning og kravet til godandel må videreføres for handel med brukte kjøretøy. [...] Skattedirektoratet vurderer det slik at en bevillingsordning vil kunne regulere hvem som får tilgang til Statens vegvesens systemer for registrering- og omregistrering av kjøretøy. Dette vil bidra til å hindre at uønskede aktører får tilgang til bransjen, og dermed motvirke mulige avgiftsunndragelser og misbruk av refusjonsordninger mv.»

FINN.no viser til at dagens lovgivning har vært nyttig for å rydde opp i en del useriøse aktører som opererte på markedsplassen, særlig innenfor bruktbilmarkedet. De viser til at en utfordring med regelverket er at det kan være vanskelig å avgjøre om en aktør er en bedrift eller ikke, og at det kan være vanskelig å kontrollere om bedrifter har gyldig bevilling. De viser til at det beste hadde vært om det var mulig å ha en nettbasert portal der det er mulig å kontrollere opplysningene. *FINN.no* trekker frem at mange av deres kunder

forklarer at det er vanskelig å få brukthandelbevilling og å tilfredsstille kravene i lovgivningen. Selskapet mener at dagens lovgivning trenger en fornyelse som gjør at den bedre regulerer et marked som har utviklet seg i høyt tempo og som nå stort sett er digitalt.

Forslaget om å videreføre særregler om protokollføring av kulturgjenstander mottar støtte blant flere av høringsinstansene. *Kulturdirektoratet* understreker i sitt hørings svar at det er viktig at forpliktelsene til UNESCOs 1970-konvensjon om tiltak for å forby og forhindre ulovlig handel med kulturgjenstander blir ivaretatt inntil en eventuell ny brukthandellov eller særregler i eksisterende regelverk er innført.

7.2 Forslaget om å innskrenke lovens virkeområde

De av høringsinnspillene som ikke ønsker at loven oppheves, støtter i stor grad departementets forslag til avgrensning av lovens virkeområde.

Både *Politidirektoratet* og *Økokrim* støtter at de gjenstander som fremgår av høringsnotatets utkast til ny lov § 2 første ledd nr. 1-3, det vil si kunstverk, kulturgjenstander, samleobjekter, antikviteter, varer av edelt metall, edelstener, perler og motorvogner, omfattes, dersom ikke dagens virkeområde skal videreføres. Begge mener imidlertid at lovens virkeområde også bør omfatte flere varekategorier enn det departementet foreslo i høringsnotatet. *Økokrim* skriver i sitt hørings svar at loven bør omfatte andre verdigjenstander over en viss verdi, forutsatt at disse har en antatt omsetningsverdi på, eller ble kjøpt av brukthandleren for, kr. 20 000 eller mer. De skriver i tillegg at klokker bør nevnes eksplisitt.

Politidirektoratet viser til *Økokrims* uttalelse om virkeområdet, og tar i tillegg til orde for at virkeområdet som departementet foreslår i høringsnotatet bør utvides til også å omfatte flere varekategorier:

«Dersom brukthandelloven med forskrift ikke vil videreføres uten avgrensning av området, støtter Politidirektoratet departementets alternativ 2. Politidirektoratet støtter avgrensningen som foreslås av departementet i alternativ 2 med et virkeområde basert på de varekategorier som fremgår at lovutkastet utvides til å omfatte bruktbiler, bruktbåter, frimerker, mynter og klokker. Virkeområdet bør etter direktoratets syn også omfatte andre typer

gjenstander forutsatt at disse har en antatt omsetningsverdi på, eller blir kjøpt av brukthandleren for, kr 20.000 eller mer (herunder båter m.v). Denne beløpsgrensen kan også vurderes benyttet for gjenstander som fremgår av utkastet til ny lov § 2 første ledd nr. 3 samt for klokker.»

Kulturdirektoratet skriver at de støtter en angivelse av virkeområde for varekategorier for kunst og kulturgjenstander som har tatt utgangspunkt i definisjonene av kunstverk, samleobjekter og antikviteter som er fastsatt i merverdiavgiftsforskriften, gitt at definisjonene blir oppdatert ved en eventuell ny kulturmiljølov og ny forskrift for utførsel og innførsel av kulturgjenstander.

Oslo kommune skriver i sitt høringsinnspill at kunstverk, samleobjekter og antikviteter ikke er varer som har en spesielt stor betydning for omstilling til sirkulær økonomi ettersom disse varetypene hovedsakelig er av estetisk eller kulturell karakter. Videre skriver de i høringsinnspillet at omsetning av edle metaller, edelstener og perler er vanskelig å spore og lett kan brukes som oppgjørsmetode i kriminelle transaksjoner. *Oslo kommune* påpeker at dersom alternativ 2 velges, bør det gis et generelt unntak for varer som har blitt donert/levert inn som avfall gjennom avfalls- og gjenvinningssystemet. Dette underbygges med at en del varer som doneres til ombruk for eksempel vil falle innunder kategorien kunstverk. Ettersom gaver ikke vil ha noen økonomisk vinning ved donasjonen, anser *Oslo kommune* risikoen for at varen er tyvgods som minimal. Også *Fretex AS* skriver i sitt høringsinnspill at donerte gaver bør holdes utenfor virkeområdet.

NHO Service og Handel skriver i høringsinnspillet at de oppfatter «samleobjekter» som et begrep som vil ha behov for nærmere forklaring. Etter deres vurdering er de øvrige kategoriene mer avgjørende for behovet for regulering. De er også kritiske til at brukthandelsregelverket skal omfatte alminnelig omsetning av brukte smykker og lignende:

«Det er likevel få særlige grunner for at gullsmeder («brukte varer av edelt metall, edelstener og perler») i sin alminnelighet omfattes av dette regimet. Dersom det er handel av smykker som er kunstverk, samleobjekter eller kulturgjenstander vil det uansett omfattes. Så ordinære brukte smykker etc har ingen større begrunnelse for å omfattes enn andre ordinære formuesgoder.»

Avfall Norge ser ikke alternativ 2 som en god løsning, ettersom de mener det vil være vanskelig å definere varetypene som skal omfattes av virkeområdet.

Som omtalt i punkt 7.1 er det flere høringsinnspill som støtter å beholde reguleringer for omsetning av brukte motorvogner og brukte kultur-gjenstander.

7.3 Andre innspill

7.3.1 Lovens anvendelse på Svalbard

Sysselmasteren på Svalbard peker i høringsinnspillet på at brukthandelsregelverket ikke gjelder på Svalbard, og at dette ikke er drøftet i høringsnotatet. *Sysselmasteren på Svalbard* kan ikke se hvorfor det ikke skal eller bør være tilsvarende regler på Svalbard som ellers i landet på dette feltet. I lovforslaget som ble skissert i høringsnotatets alternativ 2 foreslås det å gi

departementet hjemmel til å fastsette lovens anvendelse på Svalbard i forskrift. Sysselmasteren ber om at det settes i gang en prosess med å forskriftsfeste at loven og forskriften skal gjelde på Svalbard.

7.3.2 Behandling av personopplysninger

Datatilsynet viser i sitt høringsinnspill til at de har mottatt flere klager som gjelder registrering av kunder etter brukthandellova og brukthandelforskriften. De påpeker at brukthandelsregelverket legger opp til behandling av personopplysninger, og til dels stiller detaljerte krav om hvilke opplysninger som skal registreres. De fremhever at opplysninger om fysiske personer må skje i samsvar med bestemmelsene i personopplysningsloven og personvernforordningen. De mener at en vurdering av personvernkonsekvensene bør inngå i beslutningsgrunnlaget i det videre lovarbeidet.

8 Departementets vurderinger

8.1 Overordnet om forslagene i høringsnotatet

Etter departementets vurdering er det nødvendig å gjøre det enklere å starte opp og utvide handelsvirksomhet med brukte og kasserte varer. Dagens brukthandelsregelverk hindrer omstilling til en grønnere og mer sirkulær økonomi. Tilnærmet alle høringsinnspillene støtter departementets vurdering om at det er behov for endringer i dagens regelverk. Det er imidlertid ulike syn blant høringsinstansene på hvor store og hvilke endringer som er nødvendige.

De fleste innspillene tar til orde for å oppheve brukthandellova. Samtidig ber noen om at det beholdes særreguleringer for handelsvirksomhet med visse kategorier av brukte varer. *Politidirektoratet* er tydelige på at oppheving av brukthandelsregelverket vil innebære å frata politiet et viktig verktøy for å forebygge kriminalitet. Departementet anerkjenner at det, for å forebygge omsetning av stjalne eller ulovlig mottatte varer, er behov for å ha regler som gir politiet økt kontroll med omsetningen av visse typer brukte og kasserte gjenstander. I tillegg bidrar brukthandellova til at Norge oppfyller internasjonale konvensjonsforpliktelser knyttet til kulturgjenstander. *Statens vegvesen* benytter også brukthandelløyve som vilkår for tilgang til sine digitale omregistreringssystemer for brukte motorvogner. Det er ikke tilstrekkelig utredet hvordan kontroll med disse typene handel kan ivaretas i annet regelverk dersom brukthandellova oppheves. Departementet vil derfor på nåværende tidspunkt ikke gå videre med høringsnotatets forslag om å oppheve brukthandellova (alternativ 1).

Departementet ser behov for rask endring i regelverket for å fjerne noen av de regulatoriske barrierene mot handel med brukte og kasserte ting. Flere av høringsinnspillene peker også på at det er behov for rask endring. Departementet vurderer det derfor som mest hensiktsmessig å gå videre med forslaget om å innskrenke brukthandellovas virkeområde, som omtalt i punkt 6.4.

Etter departementets vurdering har brukthandelsregelverket et for vidt virkeområde.

Dagens regelverk omfatter, med visse unntak, all handelsvirksomhet med brukte og kasserte ting. Regelverket rammer dermed også handelsvirksomhet hvor departementet vurderer at risikoen for økonomisk kriminalitet er lav, som for eksempel omsetning av brukte klær og møbler. Departementet forventer vekst i omsetningen av brukte varer innenfor store deler av næringslivet fremover. Departementet vurderer det derfor som uhensiktsmessig å fortsette å stille inngripende krav til alle aktører som skal drive handelsvirksomhet med brukte og kasserte varer. Det er etter departementets syn likevel nødvendig å beholde regler som sikrer tilstrekkelig kontroll med omsetningen av de kategoriene av brukte og kasserte varer hvor risikoen for heleri er høyest, slik blant andre *Politidirektoratet* og *Økokrim* tar til orde for i sine høringsinnspill.

Departementet foreslår derfor å innskrenke brukthandellovas virkeområde til kun å gjelde handelsvirksomhet med brukte og kasserte: varer av edelt metall, edelstener og perler, kulturgjenstander, kunstverk, samleobjekter, antikviteter og motorvogner. Dette vil i praksis innebære å oppheve brukthandellova for handelsvirksomhet med alle varekategorier med unntak av disse. Departementet vurderer at det er større risiko for økonomisk kriminalitet ved brukthandelsvirksomhet med disse varekategoriene og ser derfor et særlig behov for kontroll med denne typen handel.

Regjeringen vil utrede om regulering av handelsvirksomhet med varekategoriene som foreslås omfattet av det nye virkeområdet eventuelt bør videreføres i andre regelverk på sikt.

Forslaget om å innskrenke lovens virkeområde innebærer at de administrative byrdene som brukthandelsregelverket pålegger, vil fjernes for en stor del av handelsvirksomheten med brukte og kasserte varer som i dag er omfattet av regelverket. Endringen vil etter departementets syn gjøre det enklere for aktører å starte opp og drive handelsvirksomhet med brukte og kasserte ting. Samtidig vil endringen innebære at politiet fremdeles beholder virkemidler til å forebygge økonomisk kriminalitet i noen av de handelskanalene hvor risikoen for omsetning av stjalne varer er

størst. Departementets nærmere vurdering av hvordan virkeområdet skal innskrenkes er omtalt i punkt 8.2.

8.2 Forslaget om å innskrenke lovens virkeområde

Å fastsette et virkeområde som er hensiktsmessig på lang sikt, kan være krevende. Departementet vurderer at en avgrensning som tar utgangspunkt i varekategorier er det beste alternativet. Departementet vurderer at det nye virkeområdet bør begrenses til å omfatte handelsvirksomhet med brukte og kasserte: varer av edelt metall, edelstener og perler, kulturgjenstander, kunstverk, samleobjekter, antikviteter og motorvogner.

Høringsinnspillene som knytter seg til virkeområdet støtter i stor grad departementets forslag til avgrensning med utgangspunkt i varekategorier. Det er imidlertid noen av høringsinnspillene som har innvendinger til departementets forslag til varekategorier.

Politidirektoratet foreslår at virkeområdet, i tillegg til varekategoriene departementet har foreslått i høringsnotatet, bør inkludere bruktbåter, frimerker, mynter og klokker. I tillegg mener *Politidirektoratet* at loven bør omfatte andre typer gjenstander forutsatt at disse har en antatt omsetningsverdi på, eller blir kjøpt av brukthandleren for, 20.000 kroner eller mer.

Etter departementets vurdering kan en avgrensning med utgangspunkt i terskelverdier medføre nye utfordringer. Det kan være utfordrende både å sette en hensiktsmessig grense og å fastsette en konkret vares verdi. I tillegg kan et virkeområde som tar utgangspunkt i terskelverdier føre til prisjustering for å omgå regelverket. Departementet foreslår derfor ikke å avgrense lovens virkeområde med utgangspunkt i terskelverdier.

Når det gjelder klokker, viser departementet til at klokker av edelt metall og klokker med edelstener vil falle innunder lovens virkeområde. Departementet vurderer at virkeområdet vil omfatte de mest verdifulle klokkene og foreslår derfor ikke å inkludere klokker som en egen varekategori i virkeområdet.

Handelsvirksomhet med brukte mynter og frimerker vil også i en rekke tilfeller omfattes av departementets forslag til virkeområde. Mynter og frimerker kan omfattes av kategoriene kulturgjenstander og samleobjekter. Mynter vil også kunne omfattes av kategorien varer av edelt metall. Departementet foreslår derfor ikke å

inkludere mynter eller frimerker som egne varekategorier i virkeområdet.

Flere aktører har i høringen spilt inn at brukte motorvogner og kulturgjenstander fortsatt bør omfattes av lovens virkeområde. Som omtalt i kapittel 5 vurderes brukthandelforskriftens § 10, om protokollplikt, som hjemmelen for at Norge oppfyller forpliktelsene i UNESCO-konvensjonen fra 1970. Departementet foreslår derfor å videreføre handelsvirksomhet med brukte kulturgjenstander som en del av virkeområdet.

Det eksisterer i dag et velfungerende og brukervennlig marked for omsetning av brukte motorvogner. Brukte motorvogner har ofte betydelig verdi, og omsetningen utløser rettigheter og plikter for kjøper og selger. Brukthandelsbevilling benyttes som verktøy for å forhindre svindel og omsetning av stjalne motorvogner. Dette gjelder særlig for biler som omsettes i bruktbilmarkedet, ved at vandelskontrollen som utføres før løyve gis, motvirker at kriminelle aktører får tilgang til Statens vegvesens systemer og de store bruktbilplattformene. Dette gjør det vanskeligere å omsette stjalne biler. Departementet foreslår derfor å beholde handelsvirksomhet med brukte og kasserte motorvogner som en del av lovens virkeområde.

Departementet foreslår ikke å innta brukte båter som en egen varekategori i virkeområdet. I motsetning til tilfellet for brukte motorvogner, er ikke departementet kjent med at det eksisterer noe system rundt omregistrering av brukte båter hvor brukthandelsløyve benyttes som vilkår for tilgang. Omsetningen av brukte båter er også mer sporbar enn de andre varekategoriene departementet foreslår å omfatte, blant annet som følge av Småbåtregisteret. Brukte og kasserte båter som regnes som kulturgjenstander vil imidlertid være omfattet av virkeområdet.

NHO Service og Handel er i sitt høringsinnspill skeptiske til at gullsmedartikler skal omfattes av virkeområdet, og hevder at det ikke er noen større grunn til at disse varene skal omfattes enn andre ordinære formuesgoder. Departementet viser til at denne typen varer kan ha høy verdi og være lett omsettelige. I tillegg kan disse varene være vanskelige å spore, ettersom de kan smeltes om og omarbeides uten vesentlig verditap. *Politidirektoratet* og *Økokrim* har også trukket frem at disse varekategoriene erfaringsmessig er særlig egnet som oppgjørsform i kriminelle transaksjoner. Departementet vurderer derfor at det er et særlig behov for kontroll med denne typen varer, og foreslår at brukte og kasserte varer av edelt metall, edelstener og perler skal være en del av lovens virkeområde.

Oslo kommune og *Fretex AS* tar i høringsinnspillene til orde for at donerte varer ikke bør omfattes av lovens virkeområde. Departementet foreslår ikke å innta et slikt unntak. Etter departementets vurdering vil det i liten grad være aktuelt med donasjon av de varekategoriene som foreslås omfattet av lovens virkeområde. Departementet vurderer derfor at det i liten grad er behov for et generelt unntak for donerte varer. Et slikt unntak kunne dessuten åpnet for at aktører som forsettlig driver med hvitvasking og heleri lettere unngår regelverket ved å betegne varene som donerte.

Departementet foreslår å innta en hjemmel i loven til å i forskrift fastsette nærmere bestemmelser om hvilke varer og gjenstander som vil omfattes av lovens virkeområde. Ved nærmere definisjon av varekategoriene vil departementet ta utgangspunkt i hvordan begrepene er definert i andre regelverk.

Som nevnt i kapittel 5 arbeider EU med en ny regelverkspakke på hvitvaskingsområdet som trolig vil innebære at flere av virksomhetene som er underlagt brukthandellova, også vil bli underlagt hvitvaskingsregelverket. Dersom Norge på sikt skal implementere reguleringer som i stor grad overlapper med brukthandellovas formål og virkeområde, bør behovet for videreføring av brukthandellova inngå i vurderingen.

En endring av lovens virkeområde vil få betydning for brukthandelforskriften. Departementet vil sørge for at forskriften tilpasses lovens nye virkeområde.

8.3 Andre innspill

8.3.1 Lovens anvendelse på Svalbard

Departementet foreslår å lovfeste en hjemmel til å fastsette bestemmelser om lovens anvendelse på Svalbard. Da loven ble vedtatt, ble den ikke gitt anvendelse på Svalbard, uten at dette er nærmere begrunnet i forarbeidene. Departementet ser at det er behov for å vurdere spørsmålet om lovens anvendelse på Svalbard nærmere. Innspillet fra *Sysselmesteren på Svalbard* vil tas med i vurderingen.

8.3.2 Behandling av personopplysninger

Departementet merker seg *Datatilsynets* innspill. Departementet foreslår å innsnevre brukthandellovas virkeområde. Omfanget av behandling av personopplysninger etter brukthandelsregelverket vil trolig reduseres som følge av denne endringen. Utover dette kan ikke departementet se at forslaget til lovendring vil ha vesentlige konsekvenser for personvern eller behandling av personopplysninger. Departementet bemerker at både brukthandlernes plikt til å registrere opplysninger om kunder og hvilke opplysninger som skal oppgis i forbindelse med søknad om løyve er fastsatt i brukthandelforskriften, ikke direkte i brukthandellova. Departementet ser derfor ikke på nåværende tidspunkt behov for å gjøre endringer i brukthandellova på dette punkt.

Regjeringen vil utrede om regulering av handelsvirksomhet med varekategoriene som foreslås omfattet av det nye virkeområdet eventuelt bør videreføres i andre regelverk på sikt. Personvernkonsekvenser vil inngå i denne vurderingen.

9 Økonomiske og administrative konsekvenser

9.1 Konsekvenser for næringslivet og verdiskapingen

Hovedmålet for regjeringens næringspolitikk er størst mulig samlet verdiskaping i norsk økonomi, noe som innebærer at all næringsvirksomhet må være sosialt, miljømessig og økonomisk bærekraftig, og ikke gå ut over jordens tåleevne.

På kort sikt vil forslaget gi administrative lettelser og bedringer i den kostnadmessige konkurranseevnen til virksomheter som ikke lenger vil være underlagt brukthandelsregelverket. Kravet om *løyve* for å drive næringsvirksomhet vil bortfalle for denne typen handel. Dette vil gi bedriftene større handlingsrom og fleksibilitet til ekspansjon og omstilling.

Det stilles i dag krav om at den handlende skal føre *protokoll* godkjent av politiet over alle motatte ting. Kravet er tidkrevende for de næringsdrivende å etterleve, spesielt for aktører med høy omsetning av varer med lav verdi. Fravær av dette kravet vil bidra til besparelser for de næringsdrivende som i dag i realiteten har dobbel bokføring av varestrømmene. Regelverket stiller også krav om at ting som er omfattet av virksomhetenes handel ikke må ødelegges, omarbeides eller selges før det har gått 14 dager etter mottak. Fravær av denne plikten kan gi kostnadsbesparelser knyttet til lagring av varer og bidra til mer effektiv vareflyt.

I høringsnotatet av 24. juli 2023 beskriver departementet utviklingstrekk innenfor brukthandelsmarkedet og kartlegging av brukthandel-løyver. Det finnes ingen uttømmende oversikt over hvor mange næringsdrivende som har gyldig løyve, men departementet anslår at det finnes om lag 7 700 løyver. Det er heller ikke enkelt å anslå hvor stor effekt forslaget vil ha for nyetableringer eller vekst i handelsvirksomhet med brukte varer. Departementet kan derfor ikke tallfeste kostnadsbesparelsene for næringslivet på kort eller lang sikt.

Forslaget innebærer at aktører som driver handelsvirksomhet med varer som vil omfattes av lovens virkeområde, fortsatt vil påføres ekstra

administrative kostnader fordi de omsetter brukte varer. Kostnadene er mindre for handel med brukte motorvogner, som er unntatt krav til protokollføring og oppbevaring.

I en sirkulær økonomi er ombruk, gjenbruk og gjenvinning av varer og materialer sentralt for å utnytte naturressurser og produkter effektivt så lenge som mulig. Disse aktivitetene vil ofte innebære handelsvirksomhet med brukte varer. Departementet forventer at implementering av nye regelverk for bærekraftige produkter fremover, innebærer at det vil stilles flere krav til at produkter skal kunne gjenvinnes, gjenbrukes og inneholde gjenbrukte materialer. Departementet forventer derfor vekst i omsetningen av brukte varer mellom næringsdrivende og fra næringsdrivende til sluttbrukere innenfor store næringer som handelsnæringen, industrien og bygg- og anleggsnæringen. Utvikling av velfungerende markeder for brukte varer blir etter departementets vurdering av betydning for omstillingen til en mer sirkulær økonomi. Krav om løyve er en inngripende regulering av næringsvirksomhet. Å videreføre dagens brukthandelsregelverk uendret vil innebære at mange nye former for næringsvirksomhet vil bli underlagt krav om løyve.

Forslaget om å begrense lovens virkeområde til omsetning av noen få varekategorier innebærer at regelverkets uheldige konsekvenser for næringsdrivende fjernes for handelsvirksomhet med øvrige varekategorier. Endringen vil fjerne et etableringshinder for nye aktører og vil gjøre det enklere for eksisterende virksomheter å utvikle nye forretningsmodeller for handel med brukte varer. Dette vil bidra til å øke konkurransen i markedene for omsetning av brukte og kasserte varer.

Etter departements vurdering vil forslaget om å innskrenke brukthandelovas virkeområde innebære å fjerne reguleringer som hindrer omstilling til en mer sirkulær økonomi. Forslaget vil også redusere administrative kostnader for deler av næringslivet. Departementet vurderer at dette vil bidra til økt samlet verdiskaping på kort og lang sikt.

9.2 Konsekvenser for myndighetene

Departementet vurderer at forslaget kan bidra til å nå målene i klimaloven. Å gjøre det enklere å drive handelsvirksomhet med brukte varer er også et av tiltakene i regjeringens handlingsplan for sirkulær økonomi 2024–2025.

Etter departementets vurdering vil politiet trolig få færre administrative oppgaver når virkeområdet innskrenkes. Departementet forventer at det blir færre virksomheter som vil ha behov for

løyve og dermed færre virksomheter å kontrollere. Samtidig vil politiet miste et virkemiddel for å forebygge omsetning av og spore opp stjalne gjenstander i de handelskanalene som ikke lenger vil omfattes av regelverket. Politiet vil miste både muligheten til å avgjøre hvilke aktører som får tilatelse til å drive handelsvirksomhet med disse typene brukte og kasserte gjenstander og adgangen til å føre tilsyn med disse virksomhetene.

10 Merknader til bestemmelsene i lovforslaget

Til § 1

Det foreslås å endre bestemmelsens *første ledd første punktum* slik at lovens virkeområde kun omfatter handelsvirksomhet med nærmere bestemte brukte og kasserte ting.

Det foreslås å innta et nytt § 1 *første ledd andre punktum* som gir departementet hjemmel til å fastsette nærmere bestemmelser i forskrift om hvilke varer og gjenstander som omfattes av virkeområdet, slik dette er definert i punktlisten over.

Det foreslås å innta et nytt *femte ledd* i § 1 som fastsetter at Kongen har myndighet til å beslutte om loven skal gis anvendelse på Svalbard og gi tilpassede regler ved behov.

Til § 2

Det foreslås å endre § 2 *første ledd* slik at kravet om løyve kun gjelder for handelsvirksomhet med de brukte og kasserte varene og gjenstandene som listes opp i § 1 første ledd.

Nærings- og fiskeridepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i brukthandellova (innskrenking av virkeområde).

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i brukthandellova (innskrenking av virkeområde) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i brukthandelova (innskrenking av virkeområde)

I

I lov 22. desember 1999 nr. 105 om handelsverksemd med brukte og kasserte ting gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd skal lyde:

Denne lova gjeld handelsverksemd med brukte og kasserte

1. *varer av edelt metall,*
2. *edelsteinar og perler,*
3. *kulturgjenstandar,*
4. *kunstverk, samleobjekt og antikvitetar,*
5. *motorvogner.*

Departementet fastset nærare forskrifter om kva for varer og gjenstandar som skal reknast for omfatta av verkeområdet etter punkt 1 til 5.

§ 1 nytt femte ledd skal lyde:

Kongen gir forskrift om bruken av lova på Svalbard og kan fastsetje særlege reglar med omsyn til dei stadlege tilhøva.

§ 2 første ledd skal lyde:

Handelsverksemd med og oppkjøp med sikte på sal av brukte og kasserte varer og gjenstandar som nemnde i § 1 første ledd krev løyve frå politiet. Ein må ha løyve alle stader der verksemda vert driven, både på innkjøpsstad og salsstad.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.